

VB

ORDE VAN
VLAAMSE
BALIES

/OV

Wetsontwerp betreffende het statuut van
bewindvoerder
over een beschermd persoon (nr.
55K3544/001).

29 september 2023

VB

1. Inleiding

De OVB heeft kennisgenomen van het wetsontwerp betreffende het statuut van bewindvoerder over een beschermde persoon (nr. 55K3544/001). Zij wenst daarbij graag de volgende amendementen in te dienen.

2. Amendementen

AMENDEMENT nr. 1

Art. 9

Het artikel vervangen als volgt:

In artikel 497/5, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 17 maart 2013 en gewijzigd bij de wet van 21 december 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) het eerste tot het vijfde lid worden vervangen als volgt:

“§ 1. Na onderzoek en goedkeuring van het verslag bedoeld in de artikelen 498/3, 498/4, 499/14 of 499/17, overeenkomstig artikel 497/8, kan de vrederechter de bewindvoerder, op basis van een bijzonder gemotiveerd verzoekschrift, bij een met bijzondere redenen omklede beslissing, een forfaitaire vergoeding toekennen voor de door hem geleverde prestaties en gemaakte kosten in het kader van het dagelijks beheer van het vermogen van de beschermde persoon.

De forfaitaire basisvergoeding voor de bewindvoerder bedraagt 1.350 EUR per jaar en per bewind voor bewindvoeringen waarvan de beschermde persoon minder dan 20.000 EUR inkomsten heeft.

In afwijking van het tweede lid mag de forfaitaire basisvergoeding echter niet hoger zijn dan het gemiddelde maandinkomen van de beschermde persoon.

Het eerste jaar van het bewind wordt het bedrag bedoeld in het eerste of tweede lid verhoogd met 125 EUR.

Bovendien wordt een bijkomende forfaitaire vergoeding, per jaar en per bewind, toegekend van 5 procent van de jaarlijkse inkomsten van de beschermde persoon boven 20.000 EUR.

De Koning bepaalt de inkomsten van de beschermde persoon die voor deze paragraaf in aanmerking kunnen worden genomen.

Indien verschillende personen werden aangesteld als bewindvoerders, over de persoon of over de goederen, bepaalt de vrederechter het aandeel in de vergoeding dat elk van hen ontvangt, in verhouding tot hun werkelijk geleverde prestaties, met een minimum van 1.350 EUR voor de professionele bewindvoerder over de goederen. De bewindvoerder over de persoon ontvangt een forfaitaire basisvergoeding van 350 EUR per jaar en per bewind.

Indien bijzondere omstandigheden dat rechtvaardigen of ingeval de vrederechter vaststelt dat de bewindvoerder tekortschiet in de uitoefening van zijn opdracht, kan hij bij een met bijzondere redenen omklede beslissing weigeren een vergoeding toe te kennen of een lagere vergoeding toekennen dan deze voorzien in deze paragraaf.

In afwijking van het eerste lid kan de vrederechter geen vergoeding toekennen aan de ouder(s) van de beschermde persoon voor de geleverde prestaties in het kader van het dagelijks beheer van het vermogen van de beschermde persoon. De vrederechter kan de ouder(s) echter een bedrag van 300 EUR per jaar toekennen om de kosten voor deze prestaties te vergoeden.

§ 2. De vrederechter kan de bewindvoerder, na mededeling van met redenen omklede staten, een vergoeding toekennen die in overeenstemming is met de vervulde buitengewone ambtsverrichtingen.

Onder buitengewone ambtsverrichtingen worden de materiële en intellectuele prestaties verstaan die niet kaderen in het dagelijks beheer van het vermogen van de beschermde persoon. Ook de uitzonderlijke kosten, gemaakt in het kader van de buitengewone ambtsverrichtingen en de prestaties bedoeld in paragraaf 1, kunnen als buitengewone ambtsverrichting beschouwd worden volgens de door de Koning bepaalde voorwaarden.

De vergoeding voor de buitengewone ambtsverrichtingen, met uitzondering van de kosten bedoeld in het vijfde lid, bedraagt 135 EUR per uur. De vrederechter houdt bij de vaststelling van dit bedrag rekening met de aard, complexiteit en omvang van de door de bewindvoerder geleverde prestaties alsook met de in het kanton gebruikelijke tarieven. De bewindvoerder over de goederen kan de vrederechter verzoeken de reële kosten gemaakt in het kader van buitengewone ambtsverrichtingen te vergoeden.

De verplaatsingskosten met betrekking tot de buitengewone ambtsverrichtingen worden vergoed volgens de kilometervergoeding bedoeld in artikel 74 van het koninklijk besluit van 13 juli 2017 tot vaststelling van de toelagen en vergoedingen van de personeelsleden van het federaal openbaar ambt. Behoudens uitzonderlijke gevallen worden enkel de verplaatsingen tussen het kanton van de, overeenkomstig artikel 628, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek, bevoegde vrederechter en de plaats waar de buitengewone ambtsverrichtingen worden vervuld, vergoed.

De Koning kan bepalen welke ambtsverrichtingen als buitengewoon kunnen worden beschouwd en welke kosten als uitzonderlijk kunnen worden beschouwd.

§ 3. De bedragen die worden uitgedrukt in euro opgenomen in de paragrafen 1 en 2 worden jaarlijks op 1 januari van rechtswege geïndexeerd, in functie van de afgevlakte gezondheidsindex van de maand november van het vorige jaar. Het aanvangsindexcijfer is de afgevlakte gezondheidsindex van januari 2023.

De rechter past de bedragen toe die gelden op het moment van de indiening van het verzoek van de bewindvoerder.”;

VERANTWOORDING

De OVB formuleert een alternatief voorstel omtrent de vergoeding voor de bewindvoerder op basis van vijf pijlers:

i) 1350 EUR forfait, erelonen en kosten inbegrepen

Een forfait voor erelonen én kosten van 1.000 EUR is duidelijk te laag, en betekent *de facto* een vermindering van de vergoeding voor prestaties en kosten anno 2023. Dat totaalbedrag dekt noch de prestaties, noch de kosten en miskent de complexe realiteit van bewindvoering anno 2023. De ontoereikendheid van een all in-forfait van 1.000 EUR kan worden aangetoond middels gegevens van Statbel¹ en volgend voorbeeld gebaseerd op die gegevens:

¹<https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/lonen-en-arbeidskosten/arbeidskosten#:~:text=In%202020%20kost%20een%20werkuur,38%2C6%20euro%20in%202016.>

LOONKOST EN KOSTEN WERKPLEK

- Loonkost bediende bij vrije beroepen (2023): 52,12 EUR/uur, na indexatie volgens de cijfers van Statbel dd 2020.
- Kosten werkplek bediende (2022): gemiddeld 11.067 EUR - Men rekent voor 2023 op een stijging van minimaal 14 %: dwz 12.616,38 EUR. Dit betekent een kost per gepresteerd uur van (12.616,38: 1750 uren): 7,20 EUR/uur.
- Kosten werkplek bewindvoerder: 7,20 EUR/uur.

Totaal:

= 52,12 + 7,20 + 7,20 = 66,52 EUR/uur aan kosten voor de bewindvoerder.

! Merk op dat dit een conservatieve benadering is, erkende bijstandsorganisaties VAPH rekenen 78,50 EUR/uur.

Daarenboven worden deze organisaties gesubsidieerd door het VAPH (3,8% op de budgetten, Besluit Vlaamse regering 11 december 2015)

ADMINISTRATIEVE PRESTATIES

- Wordt één uur per maand aan administratieve prestaties gerekend (3 min/werkdag), dan geeft dit in een dossier een kostprijs van 798,24 EUR/jaar per dossier

! Dit is gerekend aan kostprijs en dan heeft de bewindvoerder nog niets verdiend.

PRESTATIES BEWINDVOERDER

Naast de administratieve prestaties zijn er de intellectuele prestaties van de bewindvoerder: gesteld dat deze gemiddeld tussen 6 uren /jaar per dossier bedragen (12 mnd x 30 min/mnd) aan 125,00/ u = 750 EUR/ jaar per dossier voor 6 u werk

TOTALE VERGOEDING

- 798,24 + 750 = 1.548,24 EUR/jaar per dossier

Uit bovenstaand overzicht en optelsom blijkt dus dat 1.000 EUR per jaar per dossier te laag is om een behoorlijke vergoeding te zijn voor normale beheersprestaties en kosten.

Een bedrag van 1.000 EUR per dossier per jaar voor erelonen en kosten miskent de **complexiteit en werklust van bewindvoeringen**. Die complexiteit kan worden verklaard door verschillende fenomenen die het profiel van de te beschermen persoon drastisch hebben gewijzigd en de werklust van de bewindvoerder verhoogd. Het gaat om:

- **de vermaatschappelijking van de (geestelijke) gezondheidszorg:** Sedert begin jaren 2000 is er een duidelijke tendens van “de-institutionalisering” van de (geestelijke) gezondheidszorg. Lang verblijf in psychiatrische ziekenhuizen is sterk afgebouwd en de verblijfsduur van een

opname wordt steeds korter waarbij ingezet wordt op sociale integratie en op ambulante begeleiding. Dezelfde tendens bestaat in de gehandicaptenzorg en bij interneringen. De “neveneffecten” van die beleidskeuze is dat mensen die bescherming van een bewindvoerder nodig hebben, gemiddeld als maar jonger worden (de helft van de nieuwe aanstellingen is jonger dan 50 jaar), én dat velen helaas worden geconfronteerd met een schuldenlast.

- **de invoering van de persoonsvolgende financiering:** de persoonsvolgende financiering is een grote hefboom geworden om mensen met een beperking meer mogelijkheden tot zelfstandigheid te bieden. Dit met alle gevolgen van dien voor de bewindvoerder die wordt geconfronteerd met meer administratieve verplichtingen en hogere aansprakelijkheidsrisico's.
- **de invoering van de zorgvolmacht:** de zorgvolmacht wordt meestal opgemaakt uit vrees voor een mogelijke wilsonbekwaamheid die ontstaat door “ouderdomsziekten” zoals dementie, Parkinson, Alzheimer enz. (Kapitaalkrachtige) personen met een netwerk van vertrouwenspersonen (bv. familie) verkiezen vaak een buitengerechtelijke bescherming te voorzien en willen een gerechtelijke bewindvoering vermijden. Dit betekent dat een grote groep “oudere” wilsonbekwamen niet meer in de bewindvoering terecht komt, wat ook de doelstelling van de wetgever was. Dergelijke dossiers zijn na aanvang en oppuntstelling van het dossier administratief eenvoudig met een relatief beperkte werklast. Het aantal van die dossiers neemt evenwel jaar na jaar af.

Samenvattend

Wat de professionele bewindvoerder behandelt, zijn dus in de regel complexere dossiers dan in het verleden het geval was en waar de inkomsten van de beschermde persoon niet van die aard zijn dat een hoog ereloon (op dit ogenblik 3 % van de inkomsten, wat sowieso al te weinig is) aan de orde is.

Gevolgen voor de werklust van de bewindvoerder:

Het hoeft geen betoog dat dit alles een grote invloed heeft op de werklust van de bewindvoerder. Een bewind over een 40-jarige met een psychische problematiek die deel neemt aan het maatschappelijk leven, soms zelf zorg aankoopt via een persoonsvolgend budget, een eigen woning huurt en af en toe bezoek krijgt van een maatschappelijk werker, valt qua werklust niet te vergelijken met een bewind over een bewoner in een Woonzorgcentrum. Die laatste vergt slechts een maandelijkse opvolging en beschikbaarheid, terwijl het eerste bewind daarentegen bijna een dagelijkse beschikbaarheid van de bewindvoerder vereist met de nodige opvolging en vervulling van administratieve taken. Voor alle bewinden is bovendien de juridische complexiteit van sociale wetgeving, wet patiënten rechten, persoonsvolgende financiering enz.. toegenomen.

Dit alles heeft uiteraard ook gevolgen voor de omvang van de prestaties en kosten en de vergoeding van de bewindvoerder.

Bewindvoerders kunnen aan een all-in vergoeding van 1.000 EUR onmogelijk een kwaliteitsvolle en correcte dienstverlening verstrekken, wat op termijn onvermijdelijk zal leiden tot een minimale dienstverlening waarmee de beschermde persoon noch de samenleving gebaat is. Deze vergoeding is overigens een bruto bedrag. De voorgestelde wijziging betekent dat de netto vergoeding, na aftrek van alle kosten, die nu voorzien wordt in het ontwerp ongeveer 300 EUR per jaar per dossier is.

Ook in andere landen ligt de vergoeding gevoelig hoger dan 1.000 EUR all-in per dossier per jaar.

In **Nederland** bedraagt de minimale vergoeding in 2023 1.245 EUR/jaar en zijn er verschillende bijkomende forfaits, bewindvoerder persoon en goederen 2.241 EUR/jaar. In België is er al 10 jaar geen enkele vergoeding voorzien voor de bewindvoerder over de persoon.

In **Duitsland** bedraagt de vergoeding voor een persoon die niet in een instelling verblijft 171 EUR/maand hetzij 2.052 EUR/jaar (wel in instelling eerste jaar 3.126 EUR)

ii) Geen realistische vergoeding voor buitengewone ambtsverrichtingen (maximaal 125 EUR/uur is te laag)

De OVB stelt een vergoeding voor van 135 EUR/uur bruto per uur (geïndexeerd, zoals de gewone erelonen) voor buitengewone ambtsverrichtingen.

Professionele bewindvoerders moeten immers voor veelvuldige prestaties, zoals bij de opstart van het dossier, (vroegtijdig) overlijden van de beschermde persoon of verkoop van een onroerend goed, bijkomend vergoed kunnen worden door de vrederechter.

iii) Mogelijkheid tot vergoeding van reële kosten bij buitengewone ambtsverrichtingen

De OVB wenst ook dat de mogelijkheid blijft bestaan voor de bewindvoerder over de goederen om zijn reële kosten te laten vergoeden voor buitengewone ambtsverrichtingen gelet op bijzondere omstandigheden en op voorlegging van bewijsstukken. De vrederechter behoudt zijn appreciatiebevoegdheid.

iv) Een forfaitaire ereloonvergoeding van 350 EUR voor de bewindvoerder over de persoon voorzien

Herinnerd weze dat sinds de wijziging van de wetgeving in 2013 ook de beschermingsmaatregel over de persoon kan worden uitgesproken en ook in huidig wetsontwerp geen aparte bezoldiging hiervoor voorzien is, hoewel hier ook prestaties worden verricht en kosten worden gemaakt. **Een vergoeding voor de professionele bewindvoerder over de persoon moet voorzien worden.** De OVB verzoekt dan ook om aan de bewindvoerder over de persoon, ongeacht of die ook bewindvoerder over de goederen is, in ieder geval een forfait van 350 EUR per jaar geïndexeerd te voorzien.

AMENDEMENT nr. 2

Wijziging van art. 1 OCMW-wet als volgt:

“Elke persoon heeft recht op maatschappelijke dienstverlening. Deze heeft tot doel eenieder in de mogelijkheid te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.

Er worden openbare centra voor maatschappelijk welzijn opgericht die, onder de door deze wet bepaalde voorwaarden, tot opdracht hebben deze dienstverlening te verzekeren.

Wanneer beschermde personen die krachtens artikel 492/1 van het oud Burgerlijk wetboek onbekwaam werden verklaard om bepaalde of alle handelingen te stellen in verband met hun persoon of hun goederen over onvoldoende inkomsten beschikken om de bewindvoerder te vergoeden, zijn openbare centra voor maatschappelijk welzijn verplicht tussen te komen en het verschil te betalen met inbegrip voor de periode van het laatste levensjaar.”

VERANTWOORDING

In aansluiting op het voorgaande amendement stelt de OVB een wijziging voor van artikel 1 Organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW-wet).

Voor zover de beschermde persoon over onvoldoende inkomsten beschikt om de basisvergoeding te betalen, bestaat er geen Fonds voor onvermogen beschermde personen of ander gelijkwaardig alternatief, zoals dat wel voor schuldbemiddelaars bestond voorheen (“Fonds ter bestrijding van de Overmatige Schuldenlast”, nu op zich genomen door FOD Economie). En ook voor faillissementscuratoren bestaat een systeem van gegarandeerde betaling van een vergoeding in geval ontoereikend actief.

Dit ondanks de vraag van de OVB daartoe in haar eerdere adviezen, én het feit dat steeds meer personen die slechts bescheiden inkomens hebben onder bewind worden geplaatst.

Wanneer de beschermde persoon dus over onvoldoende inkomsten beschikt en de wettelijke erelonen, laat staan de buitengewone erelonen, en de kosten van de bewindvoerder niet kan betalen, is het OCMW in principe tot betaling daarvan gehouden. In de praktijk stelt men echter vaak vast dat niet alle OCMW's die betaling op zich nemen. De OVB verzoekt dan ook in de wet te voorzien dat de OCMW's die betaling op zich moeten nemen, met inbegrip voor de periode van het laatste levensjaar op basis van artikel 1 van de Organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW-wet) en het recht op menselijke waardigheid zoals beschermd door artikel 23 GW.

De prestaties van een bewindvoerder vallen immers niet onder het statuut van de juridische tweedelijnsbijstand, zodat een vergoeding van de bewindvoerder via dat systeem tot hiertoe niet aan de orde is. Desgevallend kan een Fonds een alternatief zijn, zoals dat vroeger bijvoorbeeld bestond voor).

AMENDEMENT nr. 3

Art. 10

Het artikel vervangen als volgt:

Artikel 497/8 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 17 maart 2013 en vervangen bij de wet van 21 december 2018, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“De griffier deelt tekortkomingen of fraude vastgesteld door de vrederechter in het beheer van een professionele bewindvoerder mee aan de minister van Justitie of aan de door hem gemachtigde ambtenaar en, in voorkomend geval, aan de stafhouder, aan het auditoraat bedoeld in artikel 533 van het Gerechtelijk Wetboek of aan de Kamer van notarissen.”

VERANTWOORDING

Ernstige aanwijzingen van tekortkoming en fraude worden niet gedefinieerd noch verder omschreven, zodat omwille van het vermoeden van onschuld die formulering moet worden geschrapt. Het gaat immers om nog niet vastgestelde tekortkomingen of fraude.